

بررسی مشکلات روحی موجود در جامعه در گفت‌وگو با امیرحسین ندوشن، روان‌پزشک

نیاز به نهادهای امیدبخش برای گریز از آسیب‌های روانی

به جرئت می‌توان گفت درصد بالایی از جامعه با مشکلات روحی-روانی دست به گریبان‌اند. موارد ناگواری در گوشه‌گوشه کشور دیده می‌شود و دراین میان یک چیز نگران‌کننده است: عادی‌شدن خشونت. به همین بهانه با دکتر امیرحسین ندوشن، روان‌پزشک و رئیس کمیته پیشگیری از خودکشی انجمن علمی روان‌پزشکان ایران گفت‌وگو کردیم.

صفحه ۶

دوشنبه ۷ آذر ۱۴۰۱ • ۳ جمادی‌الاول ۱۴۴۴ • ۲۸ نوامبر ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۴۳۲ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

در «شرق» امروز می‌خوانید: «مهدی امیریور» روزنامه‌نگار ورزشی بازداشت شد، ۱۰ رویداد آینده جهان، تورم دهک اول از ۵۰ درصد گذشت **و یادداشت‌هایی از** بابک زمانی، مریم رحمانیان، حبیب احسنی‌پور، فرشید سامانبور

«شرق» وضعیت اقتصادی سالن‌های سینما و تماشاخانه‌ها را بررسی می‌کند

«صحنه» جان می‌گیرد؟

۱۱

اعتراض‌های بی‌سابقه در چین علیه سیاست «کووید صفر»

خشم در سرزمین اژدها

۵

به این مهدی نیاز داریم

رونمایی از بیرانوند بدون ماسک

یادداشت

حمله استانبول نمایشی از سوی اردوغان

اردوان امیراصلانی

روز یکشنبه ۱۳ نوامبر بار دیگر بمبی در استانبول منفجر شد که شش کشته و ۸۱ زخمی بر جای گذاشت. مکان انفجار تصادفی انتخاب نشده بود. درواقع، خیابان استقلال یکی از شلوغ‌ترین و پرترددترین شریان‌های عابر پیاده در کلان‌شهر و مرکز گردشگری بین‌المللی در ترکیه است. موج شوک برانگیز این حمله عمیقاً در سراسر کشور احساس شد. سرعت فوق‌العاده واکنش مقامات برای سازماندهی واقعه کیج‌کننده است. رجب طیب اردوغان و سلیمان سویلو، وزیر کشور ترکیه و نماینده حزب ملی‌گرا و برحاشیه عدالت و توسعه، بلافاصله مسئولیت انفجار را گردن پ‌ک‌ک (حزب کارگران کردستان) انداختند. این اتهام با اظهارات مظنون اصلی دستگیرشده به همراه ۲۱ نفر دیگر توجیه شد. یک زن سوری‌ال‌اصل که به‌طور غیرقانونی وارد ترکیه شده، عامل اصلی بمب‌گذاری معرفی شد که دستوراتش را از کوبانی، پایگاه معروف کردها در شمال شرقی سوریه، برای کارگذاری بمب در خیابان استقلال دریافت کرده بود. از زمان تأسیس پ‌ک‌ک در سال ۱۹۷۷، این حزب بلای جان ترکیه بوده و ترکیه مانند اتحادیه اروپا و ایالات متحده آن را در فهرست سازمان‌های تروریستی قرار داده است. بااین‌حال، جنبش استقلال کردستان هرگونه ارتباط با حمله استانبول را رد کرده است. رئیس‌جمهور ترکیه به «موضوع کردها» حساسیت دارد و هرگونه استدلال برخلاف نظرات وی ممکن است مانند آب در هاون کوبیدن باشد. مقامات بلافاصله سکوت اطلاعاتی و محدودیت آزادی مطبوعات و بیان را در شبکه‌های اجتماعی ترتیب دادند؛ به‌طوری‌که بیانیه‌های رسمی حکومتی به‌عنوان تنها مرجع اطلاع‌رسانی به‌طور گسترده پ‌ک‌ک، حزب دموکرات خلق HDP، دشمنان خارجی از قبیل ایالات متحده و اسرائیل که با کردها روابط دوسویه دارند، متحdan کردها در سوریه و در نهایت یونان را در مرکز تهاجم قرار دادند. در شرایط بحران شدید اقتصادی و مبارزات پیش از انتخابات، حمله استانبول در زمان مناسبی برای حکومت ترکیه رخ می‌دهد. تشابه این وضعیت با دوران پیش از انتخابات نوامبر ۲۰۱۵ شایان توجه است. اردوغان که با از دست‌دادن اکثریت آرا به دلیل محبوبیت حزب دموکرات خلق حامی کردها (با بیش از ۱۰ درصد آرا) در انتخابات پارلمانی ژوئن ۲۰۱۵ شکستیم شده بود، نتایج را به چالش کشید و خواستار برگزاری انتخابات جدید در نوامبر همان سال شد. درواقع، نتایج کسب‌شده از سوی حزب دموکرات خلق نشانگر محبوبیت یک تشکیلات سیاسی کرد بود که می‌توانست با جناح چپ ترکیه متحد شده و حزب اردوغان را در معرض خطر جدی قرار دهد. رئیس‌جمهور ترکیه و حزب عدالت و توسعه از جولای تا نوامبر ۲۰۱۵ دست به یک رقابت ملی‌گرایانه زدند که به قیمت پرتنش‌شدن بحث‌های سیاسی و شکست مذاکرات با پ‌ک‌ک برای خاتمه درگیری‌های مسلحانه، آنها را قادر به کسب مجدد اکثریت کرد.

ادامه در صفحه ۵

احمد مازنی، فعال سیاسی و نماینده پیشین مجلس:

«گفت‌وگو» تنها راه حل مسائل کشور است

معصومه معظمی، در شرایطی که کشور دچار التهاب است و بیش از هر زمان دیگری نیازمند همدلی هستیم، انتظار می‌رود دلسوزان نظام فارغ از نگاه سیاسی و جناحی به دنبال ارائه راهکارهای عملی برون‌رفت از شرایط فعلی کشور باشند. در این میان احمد مازنی، نماینده اصلاح‌طلب مجلس دهم که از همان زمان به دنبال برقراری راهکاری....

صفحه ۲

«شرق» اولین سفر نخست‌وزیر جدید عراق به ایران را با اهداف دیپلماتیک، امنیتی و چشم‌انداز تقویت صلح در نشست بغداد بررسی کرد

تحکیم همسایگی در منطقه

گزارش تیتربیک را در صفحه ۳ بخوانید

تهران در توقفگاه اتوبوس

شورای شهر پایتخت درباره وضعیت قرمز ناوگان حمل و نقل عمومی هشدار داد

عکس: فاطمه عابدی، ایرنا

این دسترسی به اعضای کمیسیون عمران و حمل‌ونقل هم داده شود. پیشنهاد قائمی بعد از آن مطرح شد که باز هم آمار اتوبوس‌های فعال سطح شهر تهران در صحن شورای شهر حاشیه‌ساز شد. نخستین بار شهردار تهران در برابر آمارهای ارائه‌شده از سوی سیدجعفر تشکری‌هاشمی، رئیس کمیسیون عمران و حمل‌ونقل وضعیت اتوبوس‌رانی تهران را میراث دوران مدیریت او در شهرداری عنوان کرد. علیرضا زاکانی گفت: در شروع دوره پنجم شورا تعداد اتوبوس‌های شرکت واحد سه‌هزار و ۵۰۰ دستگاه بوده و در دو دهه گذشته هیچ‌گاه از چهارهزار و ۹۰۰ دستگاه بیشتر نشده است. هرچند آمارهای ارائه‌شده از سوی شهردار تهران متناقض با آمارهای ثبت‌شده در آمارنامه شهرداری و سند تحویل و تحول شهرداری تهران بود، در این اسناد تعداد اتوبوس‌های فعال شهر تهران شش‌هزار و ۱۵۰ دستگاه اعلام شده بود.

گزارش تیتربیک را در صفحه ۱۰ بخوانید

نورا حسینی: «به‌دست‌آوردن آمار اتوبوس‌های فعال تهران چندان سخت نیست. هر روز این آمار برای مدیران ترافیکی شهرداری تهران پیامک می‌شود؛ این را علی‌اصغر قائمی، عضو کمیسیون عمران و حمل‌ونقل شورای شهر تهران، می‌گوید.

او به مدیران شهری یادآوری می‌کند همه اتوبوس‌های فعال سطح شهر تهران مجهز به کارتخوان GPS هستند و بعد از پایان فعالیت‌ها و رسیدن به توقفگاه‌ها از ساعت ۲۰۰۰ بامداد اطلاعات آنها پردازش می‌شود و قبل از ساعت ۸۰۰۰ صبح تسویه‌حساب مالی می‌شوند و تعداد اتوبوس‌های فعال، میزان تقاضا و نقاط مصرف در پیامکی برای مدیران این حوزه پیامک می‌شود؛ بنابراین به‌دست‌آوردن اتوبوس‌های فعال پیچیده نیست و سیستم بررسی دقیق آن وجود دارد که می‌تواند دست‌کم

یادداشت

پیامدهای کمبود مواد اولیه و کاهش ارزش افزوده تولید

ناکامی صنایع در تکمیل زنجیره تولید و سطح داخلی‌سازی

امیرحسام اسحاقی استاد دانشگاه

همواره از چالش تأمین پایدار مواد اولیه صنعتی باکیفیت به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مشکلات فراگیر این روزهای صنایع کشور نام برده می‌شود. فعالان اقتصادی، تحریم را یکی از دلایل اصلی این چالش می‌دانند. تحریم‌های اقتصادی و قرارگرفتن ایران در لیست سیاه اف‌ای‌تی‌اف علاوه بر محدودیت‌های صادراتی، افزایش نرخ ارز و... کاهش تمایل تأمین‌کنندگان خارجی مواد اولیه در انعقاد قراردادهای بلندمدت و الزام به معاملات نقدی و کمبود و افزایش قیمت مواد اولیه صنعتی را به دنبال داشته است. عدد شاخص مدیران خرید یا PMI در سال‌های اخیر، مقیاس این ادعا و حکایت از کاهش موجودی مواد اولیه و افزایش مستمر قیمت این مواد است. این روند، بخش تولید و بسیاری از صنایع را با بحران تأمین و گرانی مواد اولیه مواجه ساخته است. از سویی، رشد بی‌وقفه نقدینگی و تشدید شرایط تورمی، سطح عمومی قیمت‌ها به‌ویژه مواد اولیه و هزینه‌های تولید را افزایش داده است. طبق گزارش مرکز پژوهش‌های سازمان برنامه و بودجه، کمبود نقدینگی و تأمین مالی واحدهای تولیدی، بحران کاهش سرمایه‌گذاری و کمبود تشکیل سرمایه ثابت، بهره‌وری پایین و افزایش قیمت تمام‌شده به واسطه به روز نبودن تکنولوژی و فرسودگی ماشین‌آلات مورد استفاده در برخی رشته فعالیت‌ها و در نتیجه کاهش قدرت رقابت در بازارهای جهانی، ضعف توسعه صنایع پایین‌دستی، چالش توسعه فناوری و تعمیق آن در زنجیره‌های اصلی ارزش صنعتی و معدنی، ریسک بالای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های معدنی اعم از اکتشاف و استخراج، ضعف در سازوکار

تعیین و محاسبه و اخذ حقوق دولتی از بهره‌برداران معدن و ضعف در انتشار اطلاعات پایه اکتشاف زمین‌شناسی، هشت مانع تولید در سال ۱۴۰۱ شناخته شده است. این مرکز دو دسته ابزار و اهرم برای تقویت تولید صنعتی و معدنی و خروج از وضعیت کنونی، پیشنهاد کرده است: دسته نخست شامل ارتقای بهره‌وری، توسعه صادرات، تکمیل زنجیره تولید، شناسایی گلوگاه‌های رشد، حذف رانت، تسهیل فضای کسب‌وکار و افزایش اشتغال مبتنی بر بهره‌وری و در دسته دوم به وزارت صمت در به‌کارگیری روش‌های مختلف تأمین مالی مانند استفاده از منابع داخلی شرکت‌های دولتی یا استفاده از مدل مشارکت عمومی-خصوصی تأکید کرده است. در دهه‌های گذشته، تکنها و محدودیت‌های واردات مواد اولیه و تجهیزات، همواره گریبان‌گیر بخش تولید و صنعت بوده، به‌ویژه در سال‌های اخیر که شدت تحریم‌ها و نوسانات شدید نرخ ارز و مشکلات ناشی از آن، بخش صنعت و معدن را با چالش‌های اساسی و حتی رشد منفی مواجه کرده است. گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی ایران که با هدف شفاف‌سازی سهم پرداختی صنایع به نهادهای تولید منتشر شد، نشان می‌دهد سطح داخلی‌سازی هریک از صنایع و رشته فعالیت‌ها، چقدر و تا چه اندازه به مصرف ارز وابسته است. این گزارش، سهم دلار را در چرخه تولید هریک از رشته فعالیت‌های ۲۴گانه صنعتی ر استی‌آزمایی کرده است؛ به‌ویژه صنعت خودرو که با وجود ادعای داخلی‌سازی، نیاز ارزی آن دو برابر میانگین نیاز ارزی کل صنایع کشور است. به طور میانگین نیاز صنایع کشور به مصرف ارز در هزینه تمام‌شده تولید، اکنون به ۹ درصد رسیده است. در صنایع پیچیده‌تر، میل به واردات قطعات و افزایش هزینه‌های دلاری بیشتر است. طبق این گزارش، صنعت توتون و تنباکو، صنعت تعمیر و نصب ماشین‌آلات و تجهیزات و صنعت وسایل نقلیه موتوری، بیشترین

ادامه در صفحه ۴

سرمقاله

برنامه هفتم توسعه شوخی یا جدی؟

حجت میرزایی

خبری که این روزها و در بگومگوهای اعتراضات گم شد، این بود که دولت برنامه هفتم توسعه را در آینده نزدیک به مجلس تقدیم خواهد کرد. البته رئیس مجلس نیز خواسته بود که تقدیم برنامه و رسیدگی به آن پیش از بودجه ۱۴۰۲ انجام شود. برخلاف برنامه‌های توسعه پیشین، نه کسی از کارشناسان و صاحب‌نظران اعتناایی به موضوع برنامه هفتم کرد و نه مرکزی علمی یا مجمعی تخصصی این خبر و اساسا موضوع برنامه هفتم را درخور توجه دانسته است. چرا کار برنامه‌ریزی توسعه فعالیت‌های روزمره و کم‌اهمیت اعضای دولت مانند فوتبال‌دیدن سخنگو در جمع دانشجویان بازتاب رسانه‌ای می‌یافت. با کارکردهای مورد انتظار از برنامه توسعه، مسیر و فرایند تدوین برنامه از محتوا و ساختار آن مهم‌تر است. برنامه توسعه فرصت گفت‌وگو میان گروه‌های اجتماعی، گفت‌وگو میان دولت و ملت، بازیابی و بازاندیشی مسیر حرکت اجتماعی و فرصتی برای تأمل یک جامعه در دیروز و امروز و فردای خود است. برنامه توسعه بهانه‌ای برای وفای ملی و نزدیکی ذهنی و زبانی و برگردن شکاف‌های افقی و عمودی و حل منازعه است. برای نخبران و کارشناسان توسعه، سرنوشت برنامه‌ای که نه در فضای نخیکی و کارشناسی و نه در افکار عمومی توجهی به آن نشده از هم‌اکنون روشن است. برنامه حتی در صورت تصویب مجلس، به یک سند بی‌اهمیت و پلاثر که نه آثار ایجابی و نه سلبی دارد، تبدیل می‌شود که نه مجلس مسئولیت آن را خواهد پذیرفت و نه دولت و بنابراین یک شوخی پنهان در کنار سایر شوخی‌های این روزهای دولت خواهد بود. برنامه توسعه‌گر در فرایندی مشارکتی و با تعامل نسل‌های هم‌زمان و گروه‌های اجتماعی متعدد و مخاطب تدوین می‌یافت، مبتناقی ملی برای چند گام پیش رفتن و برگردن بخشی از شکاف‌های عمیق آرزوها و حسرت‌ها می‌بود. برنامه‌ای که بدون طی این فرایند مشارکت جوانبه و عقلانی نوشته شود، یک بازی چندنفره بی‌شوق است یا به‌شوخی گرفتن آمال و آرزوی توسعه‌ای یک کشور. اما اینکه چرا برنامه هفتم توسعه حتی برای دولت هم چندان اهمیتی ندارد که خبری از آن واگوید، از یکی از حالات زیر خارج نیست:

۱- دولتی که باور کرده است بدون داشتن برنامه توسعه مصوب در ۱۵ ماه گذشته به پیشرفت‌های شگرف و بی‌سابقه‌ای دست یافته (که هم نخبران و هم مردم از آن بی‌خبرند)، اساسا از داشتن برنامه بی‌نیاز است و بدون آن نیز می‌توان این پیشرفت‌ها را ادامه داد.

۲- با وجود یک برنامه هفت هزار صفحه‌ای از رئیس‌جمهور در دوران نامزدی و رقابت‌های انتخابی سال ۱۴۰۰، نیازی به برنامه نیست و آن را می‌توان مبنای فعالیت دولت در سال‌های آینده قرار داد و آنچه در برنامه هفتم خواهد آمد، همه یا گزیده‌هایی از برنامه اشاره‌شده در مناظره‌های انتخاباتی است. از این‌رو نیازی به گفت‌وگوی مجدد درباره محتوا و ساختار برنامه نمی‌بیند.

۳- دولت قصد دارد به بهانه برنامه هفتم توسعه، بخشی از مفاد تفاهت‌نامه بلندمدت با چین و روسیه یا برخی سیاست‌ها و روش‌های خاص سرمایه‌گذاری و تأمین مالی را به برنامه اجرایی میان‌مدت تبدیل کند تا هم به تعهدات قانونی خود برای ارائه لایحه برنامه عمل کرده باشد و هم مسیر اجرای تفاهت‌نامه را با تأیید مجلس هموار کند. از این‌رو تمایلی به ایجاد حساسیت و گفت‌وگو درباره مفاد برنامه ندارد.

۴- دولت با فرایند منطقی برنامه‌ریزی توسعه و اهمیت و معناداری آن برای برانگیختن مشارکت عمومی، ایجاد ثبات سیاسی و اجتماعی و کارکردهای مستقیم و غیرمستقیم آن آشنایی ندارد و نیازی هم به بازخوانی تجارب جهانی و ملی نمی‌بیند، پیشرفت را نتیجه مستقیم مشاهدات تعدادی خاص از مدیران سازمان برنامه و بودجه می‌داند و با اعتماد به آنها همان را مبنای مسیر حرکت آینده خود قرار می‌دهد.

۵- دولت از اعتمادبه‌نفس پایینی برخوردار و نگران است سخن‌گفتن از برنامه هفتم به اثبوهی از تقد‌های فرایندی، ساختاری و محتوایی یا امکان‌پذیری برنامه منجر شود که نه تحمل و آمادگی شنیدن نقدها را دارد و نه توانایی دفاع از برنامه و مشارکت در گفت‌وگوها را. به زبان دیگر می‌داند که با بازگردن رشته گفت‌وگو، حتی کارشناسان سازمان برنامه و بودجه و برخی مدیرانی که خود را مدیون این دولت می‌دانند نیز به دفاع از آن برخوانند خاست و اعتبار کارشناسی دولت بیش از گذشته محدودش خواهد شد. شاید بهتر باشد در خلوت و سکوت شوخی و جدی آن را پیش ببرد.

باید دید در ماه‌های آینده فضای گفت‌وگو درباره برنامه هفتم توسعه چگونه خواهد بود.